

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 766

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. II. Pars I. Wien 1799.

815

J O C O D I C E S

816

Codex.

*Cum multorum mibi.
meis meritis.**per moram non committitur.**furiosa contentionum.**cura circumuallat.**honoris gratiam.**solos spei labores.**Regum consilia quin etiam.**ut ita dixerimus.**Sapere uideatur.**potentibus aulicis.**aliqua contingit.**promissa resignant.*

Non deesse ejusmodi diversitates
per decursum Operis facile Le-
ctor statuet

II. fol. 100. p. 2. *Incipit liber
Cassiodori de anima.* Ita: *Cum iam
suscepti operis optato fine gaude-
rem, meque XII. voluminibus ia-
gatum &c.* Igitur Liber hic ordi-
ne etiam temporis XII. *Variarum
Libros* sequitur, non XII. *Histo-
riae Tripartitae,* quos concinna-
vit serius; meminit enim hic in
Praef. Praeceptorum Regum, quae
muper agebantur, quo loco men-
dose Codex augebantur, probae
ceterum lectionis, et, quemadmo-
dum *Variae, notulis, glossis, cor-
rectionibus per margines adspersis.*
CCCLXVII.

U.171 Codex membraneus lat. Sec.
XII. et XIII. Folior. 86. f. ele-
ganter scriptus, et rubricis orna-
tus, olim pertinens ad *Sanctam
Mariam Gotwich*, sive Coenobi-

Editio

*Cum Disertorum mibi.
veris meritis.**per moram non comitur.**furiosa intentionum. al. contionum.**cura circumvolat.**honoris gratia.**solos labores.**Regum quin etiam.**ut ita dixerim.**Serpere videatur.**Potestatibus aulicis.**alia contingit.**promissæ resignant.*

um O. S. Bened. hujus nominis in
infer. *Austria*, ubi fortassis Job.
Alexandro Brassicano jussu Ferdi-
nandi Regis a. 1528. Monasteriorum
Bibliothecas obeunti adhae-
fit; ejus enim manus in margine
fol. 25. visitur, ab eo demum ad
Job. *Fabrum Ep. Vien.* delatus
inscribitur: *Liber Cassiodori Sena-
toris*, et incipit: *Cum Studia secu-
larium literarum magno desiderio
feruere cognoscerem &c.* Habemus
igitur incliti hujus Sec. VI. Scrip-
toris, e Regum Aula in Coeno-
biuum suum *Vivariense* ingrave-
scente aetate digressi *Institutiones
Divinarum Literarum*, quas in
Operum ejus Editione Rotomag.
1679. f. Job. *Garetius* T. II. p.
537. exhibet. Et Textus quidem
noster egregie cum Impressis pro-
cedit; observo tamen uno *Prae-
fationis* loco et Codices *Garetii*,
et ipsum Editorem ab eo emenda-
ri. Cum enim illi male legerent:
*Hinc consequitur, ut otiose doce-
am, et hic substituisset: ut oxyus*
edg-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 766

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. II. Pars I. Wien 1799.

817

P A T R I S T I C I .

818

edoceam, Noster aptius: *ut non otiose doceam*. Atque fortasse per decursum ejusmodi plura se offerrent. Quod pro instituto meo Letorem monuisse sufficiat. *Praefationem* nobis Elenchus Capitum excipit, in quo Caput XXVIII. *Quid legant*, qui scripturas logicas introire non possunt, et Caput XXXI. *De medicis*, inscribitur. Aliter apud Garetum. Extrema Operis: *Si pro nobis invicem pio domino supplicemus*.

II. fol. 24. Excerptum *ἀντίγραφον* sequitur, quod init: *Grammatica a litteris nomen accepit &c.* et est ejusdem *Cassiodori e Libro secularium Lectionum*, primoque *Capite*, apud *Garet. cit. p. 559.* pertinens usque ad verba: *Sed quia continentia magis artis Grammaticæ &c.* quorum loco e *Capite* secundo de *Arte Rhetorica* adjecta sunt paucula illa: *Nunc ad artis Rhetoricae divisiones — tractata dilatatur*, quae *Garetius* habet p. 563. Non deest huic Excerpto varia lectio corrigendo etiam *Garetio*; nam dum is *Helenum atque Priscianum subtiliter Attico sermone loqui facit*, rectius Codex: *grece helenus, latine priscianus*.

III. fol. 25. *Incipit de arbore in paradyso posita*. Autoris mihi ignoti Disputatio bifariam secta, quae sic ingreditur: *In veteri Testamento id est Genesis legimus Dominum dixisse ad adam. Ex omni ligno quod est in medio paradyso edetis. de ligno enim dinoscenie boni et mali. quod est in medio paradyso non edetis. qua die enim ederitis moriemini. Multos scimus cla-*

Denis Codd. Theol. V. II. P. I.

*rissimos fratres de hac arbore questiones uanas mouisse. quo dicunt. adam non uoluntate peccasse. quia in illa arbore fuit dinoscenia boni et mali. et dum hominis culpam excusare nituntur. sic deo conditori iniuriam faciunt. Quibus ratio reddenda est. ne diutius questiones uanas moueant. Itaque causam Dei et liberi Arbitrii agit, dum concludat: Multa supersunt de istis que dicenda sunt. sed hora preterit singula dicere. ne longitudo sermonum fastidium faciat auditoribus. debitorem me dico. dilectionem (dilationem?) peto. sed uereor ne debitor occurrat. et auditor absentiam procuret. Altera Disputationis Pars inscribitur: *Vnde supra*, et inchoat: *Debitum de quo supra curo solvere sermone. sed pristinos meos non inuenio creditores. aliquos video. aliquos requiro &c.* Pergit acute respondere objectis, et fistit in argumento: *Quemadmodum homicidium Caini non potest imputari Adae, ita nec Deo Adae peccatum. Extrema, sed limam passa, sunt: sic nec quod adam peccauit imputamus (Deo).* Per decursum bis ab *Imperatoris cartula et precone similitudo dicitur*. Ceterum nihil, unde Scriptorem, qui *Augustinum* disputantem imitatur, aut tempus scriptoris deprehendas, quamvis ad Controversias *Pelagianas* pertinere manifestum sit.*

IV. fol. 27. p. 2. *Annotatio interrogacionum scelesti (Caelestii) Pelagiani et responsionum S. Augustini pari numero digestarum ita ut unicuique interrogacioni eiusdem ordinis conueniat. i. prima prime*

F ff

secun-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 766

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. II. Pars I. Wien 1799.

819

C O D I C E S

820

Secunda secunde et sic usque ad ultimum interrogationes Pelagianorum. Rubrica loquax. Series autem haec ipsa legitur Opp. Aug. edit. Maur. T. X. col. 168. titulo Epistolae seu Libri de Perfectione Justitiae Hominis cum ingressu ad Eutropium et Paulum Epp. qui abest a Codice. Hic enim statim incipit a Quaestione I. Ante omnia, inquit, interrogandus est, qui negat hominem sine peccato esse posse &c. Quaestiones XV. censentur in Codice, et ultima rite finit: sed quando humilis adiuuatur. Quae vero deinceps continuo adtexuntur: aduersus spiritum, spiritus aduersus carnem — sine dei gratia non posse sanari; ad Quaestionem XII. pertinent vitio Exemplaris, quod Librarius noster descripsit, huc translata. Neque tota lectio e castigationibus est.

V. fol. 30. Prologus bieronimi in epistola quam ad eustochium de virginitate seruanda conscripsit &c. Excerptum est ex Epistola in edit. Vallars. T. I. n. XXII. col. 112. ab illis verbis: Nec tibi diserta multum velis videri &c. usque ad verba: Tacite per ora uoluuntur lacrimæ; ita tamen, ut etiam nn. intermedii 31. et 32. de Avaritia sint omisi. Mox ab ingressu pro lyricis festiva carminibus legitur lubricis, dein ex imis visceribus fundebat pro eruebat, tum melius parabantur exequie pro parantur, item ut vana somnia pro aut vana somnia &c.

VI. fol. 31. p. 2. Incipit Liber Augustini De Magisterio. Dic de

Magistro, ut ipse Augustinus L. I. Retractat. c. 12. et Codex ad calcem. Initium: Quid tibi efficere velle videmur &c. Finis: ut tuis verbis afferebatur. Extat Dialogus hic inter Augustinum Patrem et Adeodatum Filium edit. Maur. T. I. col. 541. Textus probe cum Editis conspirat.

VII. fol. 45. p. 2. Incipit Liber Magni Aurelii Cassiodori Senatoris De Anima. Prosternit ille edit. Garet. suprac. T. II. p. 627. sed nobis in Capita XVII. dividitur, ut praevius docet Elenchus. Init porro: Cum iam suscepisti operis optato fine gauderem &c. Finit autem: probabili se meruerunt conuersatione tractare. Parum abit ab Editis, nisi quod C. 1. sive in Praef. pro ad substantiam scilicet corporis continendam probabilius legit contuendam.

VIII. fol. 61. p. 2. Notatio Notkeri Cenobiti S. galli de illustribus uiris qui ex intentione sacras scripturas exponebant. aut ex occasione quasdam sententias diuine auditoritatis explanabant. scriptæ ad Salemonem discipulum suum postea Constantiensis ecclesie episcopum. Prorsus κατα λεξιν, ut in Edit. Bern. Pezii T. I. Thes. Anecd. col. 1. e Cod. Zwettensi. Initium est: Cum prudens sis et prudentis (Salomonis) nomen heredites &c. Finis: et libello finem impono. Vale. Vix est, quod a Pezio abeat. Sed quaedam notis illustrari merebentur, quod non est hujus loci.

IX. fol. 67. Incipit de rationali et ratione uti a sapientissimo uiro domino gerberto et apostolice sedis sum-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 766

Michael Denis: *Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. II. Pars I. Wien 1799.*

821

P A T R I S T I C I .

822

summo pontifice excussum exigente ottone augusto tercio ottone. Tractatus hic Logicometaphyficus, quo acutus Autor Aristoteli, Porphyrium et Boethium sequitur, editus est a Bern. Pezio e Codice Tegernseensi in Thes. Append. T. I. P. 2. col. 149. Init: Domno et Glorioso Ottoni cesari — Cum in germania feruentioris anni tempore &c. Nescio, an is annus 995. an 997. Ait enim mox Gerbertus: inter bellorum discrimina, quæ contra Sarmatas (Slavos) parabantur. Atqui bella haec pluries instaurata sunt, ut videre est apud Chronographos. Noster pro Sarmatas legit prave armatos, sed paullo ante ἀλογον illud Editionis: nescio quid arcana divina mensuram secum tacite retrahens, praclare sic emendat: nescio quid arcani diuina mens uestra secum tacite retrahens. Locus edit. ille col. 151. aequa corruptus: ut animal, quoniam majus est equo, et homo est, prædicatur, de quo et homo est, non multo sanior comparet in Codice; verum legendum esse: ut animal, quoniam majus est equo et homine, prædicatur de equo et homine, quivis, qui non de multum, sed de rite edendo labore, facile videt. Haec speciminis ergo. Ceterum plura hujus Dissertationis argumento sunt, in Ottonis Aula literis et literatis suum honorem fuisse. De Autore mox, sequitur enim:

X. fol. 73. Oratio gerberti archiepiscopi habita in concilio moscenfi. Haec Oratio, teste Pezio Differt. Isag. p. 69. etiam in Cod.

Tegerns. sequebatur. Initium est: Semper quidem reuerentissimi patres banc diem pre oculis habui &c. Gerbertus Arvernas e Monacho Auriliacensi, et Abbe Bobiensi propter insignem aevo suo scientiam et rerum usum in locum Arnulfi depositi factus Rhemensis Archiepiscopus a. 995. agentibus Arnulfi fautoribus in Concilio supra nominato caussam dicere jussus, et usque ad futuram Synodus Rhemensem sacro ministerio interdicendus hanc sibi apologiam texuit. Extat illa post plures Editiones T. XI. Colle^{ct}. Concill. Labb. edit. Venet. col. 1005. quacum tota conferri mereretur; video enim mox in limine post verba: pauca super innocentiam meam referam, omisssum a Labbeo: et quoniam consilio urbi remorum prelatus sum edifferam. Obtinuit ille deinceps Ottonis Imp. favore Ravennatenses Infulas, quin et Petri sedem sub Silvestri II. nomine, non minus tamen ob insolitam in Philosophicis, Mathematicisque peritiam ab aevi sui ignorantia inter Magos, ut sit, relatus. De illo fuse Hist. lit. Franciae T. VI. non uno loco. Ad calcem nobis adjectum est: Explicit iste Liber, iste pertinet ad Sandam Mariam Gotwich.

XI. fol. 75. manu Sec. XIII. Dialogus Augustini ad Orofium. Alias Quæstiones LXV. e variis Augustini Scriptis compilatae, certe non ab Orofio. Repositae merito in Append. T. VI. a Maurianis leguntur col. 7. cum Monito prævio. Ineunt autem: Licet multi do-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 766

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. II. Pars I. Wien 1799.

823

C O D I C E S

824

Gissimi et probatissimi uiri diuerso quidem stilo &c. et finiunt notabili dicto: Sciat se non esse episcopum, qui preeesse desiderat, non prodeesse.

Ultimis binis Paginis Manus quaedam Sec. XIV. currente pena quaedam adscripsit *Homiletica de Resurrectione et Passione Christi.*

CCCLXVIII.

R. 2186 Codex membraneus lat. in confilio Sec. XIV. et XV. pulcre prescriptus, Folior. 130. f. min. coloribus illustratus et olim *Carthusiae SS. Trinit. in Königsfeld prope Brunnam Moravorum* continet sequentia: I. *Incipit Liber Cassiodori de Anima.* Praeit *Capitum Elenchus meliore,* ut videatur, divisione, quam in Edit. *Garetii Rotomag.* 1679. T. II. p. 627. f. quacum Textum nostrum contuli, satisque concordem reperi, nisi quod in C. de *Virtutibus moralibus Animae Definitio Temperantiae* suo loco mota, et calci praecedentis C. perperam adsuta est. Ad finem haec Rubrica legitur: *Scriptum anno domini Millefimo trecentesimo nonagesimo nono Infra octabas Epifanie domini feria sexta hora prima noctis per manus Nicolai mendlini wagendrüssel de bostradicz.*

II. fol. 24. continuo sequitur: *Magni Aurelij Cassiodori Senatori viri clarissimi et Illustris. exquestoris pallatij. exconsulis ordinarij. exmagistri officij. prepositi atque patritij Libri de Amicitia Incipit prologus.* Ita nempe: *Quoni-*

am diminute sunt veritates a filijs hominum et refrigerescente caritate &c.

III. fol. 40. p. 2. *Incipit libellus de caritate seu de dilectione dei.* Initium: *Sicut praecedentia docuerunt, amicitia vera non est &c.* Dixi de II. his Libellis non *Cassiodoro*, sed *Petro Blesensi* inscribindis Vol. I. P. I. col. 928. quo te, si lubitum est, refer. Omnia haec III. Opuscula notis marginum gaudent, quibus vocum minus obvia rum significatus etymologice et grammaticae explicatur.

IV. fol. 83. p. 2. *Incipit Tractatus utilissimus de conscientia sancti Bernhardi abbatis clareuallen.* Ita quidem: *Conscientia in qua anima perpetuo est mensura edificanda est. sed prius mundanda &c.* Nec Bernhardi est, nec hic integer, sed deflorationes C. I. VI. VII. X. XI. et XV. Integer extat in Opp. *Bernhardi Paris.* 1690. T. V. col. 335. inscriptus de *Interiori Domo.* Ad calcem nobis iterum minio: *Per manus Nicolay Mendlini wagendrüssel de bostradicz.* Eodem anno, sed feria quadra ante ostensionem Reliquiarum. De hac consulenda vetusta Calendaria Ecclesiae Olomucensis. *Hostradicz Circuli Znoymensis Oppidum est.*

V. fol. 88. praemesso de Seneca loco *Hieronymi in Catal. Viror. illustr. et noto Philosophi Epitaphio: Cura, labor, meritum &c.* ejus epistolare Commercium cum *Paulo Apostolo* succedit, spuriū illud et a nobis non semel relatū, atque hic integrum XIV. E. piso.